

COUNTERING MARITIME ILLEGAL MIGRATION, HUMAN EXPLOITATION AND TRAFFICKING

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-392-7-24>

STRATEGY FOR COMBATING TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AT SEA

СТРАТЕГІЯ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ НА МОРИ

**Lemberskyi Oleksandr
Yuriyovych**

*Teacher of the Department of Language
Training
Institute of Naval forces of National
University "Odesa Maritime Academy"
Odesa, Ukraine*

**Лемберський Олександр
Юрійович**

*викладач кафедри мовної підготовки
Інститут Військово-Морських Сил
Національного університету
«Одеська морська академія»
м. Одеса, Україна*

Mazurenko Ludmila Ivanivna

*Associate Professor at the Department
of Language Training
Institute of Naval forces of National
University "Odesa Maritime Academy"
Odesa, Ukraine*

Мазуренко Людмила Іванівна

*доцент кафедри мовної підготовки
Інститут Військово-Морських Сил
Національного університету
«Одеська морська академія»
м. Одеса, Україна*

Lysenko Yelizaveta Andriyivna

*Senior Lecturer of the Department of
Language Training
Institute of Naval forces of National
University "Odesa Maritime Academy"
Odesa, Ukraine*

Лисенко Єлизавета Андріївна

*старший викладач кафедри мовної
підготовки
Інститут Військово-Морських Сил
Національного університету
«Одеська морська академія»
м. Одеса, Україна*

Кожна людина в Європі – діти, жінки та чоловіки – має бути захищена від примусової праці та торгівлі людьми, двох серйозних порушень прав людини. За останніми оцінками Міжнародної організації праці (МОП), близько 20,9 мільйона людей у світі все ще піддаються примусовій праці, а в Європейському Союзі – 880 000 осіб. Серед цих жертв 90% експлуатуються в приватному секторі економіки приватними особами або приватними компаніями. У цій групі 22% є жертвами примусової сексуальної експлуатації, а 68% – примусової

праці в таких видах економічної діяльності, як сільське господарство, будівництво, хатня робота або виробництво. Огляд звітів по країнах, підготовлених Групою експертів з протидії торгівлі людьми (GRETA), чітко показує, що Європа не має імунітету проти торгівлі людьми і що певні групи, включаючи жінок, дітей та меншини, є особливо вразливими до цього явища. Як показало дослідження, практика торгівлі людьми має непропорційно великий вплив на ромів – групу, яка вже страждає від широкомасштабної дискримінації та маргіналізації. Наведені вище цифри, які зазвичай вважаються заниженими, ще більше вражають, якщо згадати, що рабство, підневільний стан і торгівля людьми чітко заборонені міжнародними та європейськими правовими стандартами. Особливо актуальними є стаття 4 Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ) про заборону рабства та примусової праці, а також Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми (Конвенція з протидії торгівлі людьми), яка цього року відзначила своє 10-річчя. Остання на сьогоднішній день ратифікована 42 з 47 країн-членів Ради Європи – усіма, окрім Чеської Республіки, Ліхтенштейну, Монако, Російської Федерації та Туреччини, а також однією країною, що не є членом Ради Європи, – Білоруссю.

Важливо пам'ятати про деякі принципи відмінності. Примусова праця – це будь-яка робота або послуга, яку вимагають від когось під загрозою покарання і для якої ця особа не запропонувала себе добровільно. Жертва торгівлі людьми – це особа, яка була завербована, перевезена, передана, перераховувана або отримана в межах країни або за її межами шляхом погрози, сили, обману, шахрайства, примусу або інших незаконних засобів з метою експлуатації. Важливо зазначити, що дитина вважається жертвою торгівлі людьми, якщо вона була завербована, перевезена, передана, переховувалася або отримана в межах країни або за її межами з метою експлуатації, незалежно від того, чи використовувався будь-який з вищезазначених засобів. У контексті торгівлі людьми експлуатацію слід розуміти в широкому сенсі, що включає в себе сексуальна експлуатація; примусова праця або послуги; рабство або звичаї, подібні до рабства; підневільний стан; вилучення органів.

Наведу кілька конкретних прикладів: австрійська влада повідомила мені, що найпоширенішою формою торгівлі людьми є сексуальна експлуатація, примусова праця, а також рабське становище домашньої прислуги іноземних дипломатів. У Бельгії задокументовано численні випадки торгівлі людьми з метою трудової експлуатації, включаючи випадок з кількома марокканськими робітниками, яких експлуатувала будівельна компанія. В Італії та майже в усіх європейських країнах

було виявлено випадки торгівлі нігерійськими жінками з метою проституції (1, с. 243).

Інші поширені форми включають випадки експлуатації, коли торговці людьми змушують дітей або людей з обмеженими можливостями жебракувати. Наприклад, у Франції були зафіксовані випадки торгівлі ромськими дітьми для примусового жебракування. Примушування до вчинення дрібних правопорушень є ще однією новою формою експлуатації, як у задокументованому випадку з в'єтнамською молоддю, яку продали до Великої Британії для роботи на фермах з вирощування конопель.

Протокол 2014 року до Конвенції МОП про примусову працю 1930 року надає жертвам примусової праці такі ж права, які Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми встановлює для жертв торгівлі людьми. Протокол, який поки що ратифікував лише Нігер, вимагає від держав-учасниць вжиття ефективних заходів для запобігання та ліквідації використання примусової праці; забезпечення захисту та доступу до належних та ефективних засобів правового захисту жертв, таких як компенсація, незалежно від їхнього правового статусу на національній території; а також застосування санкцій до осіб, винних у використанні примусової або обов'язкової праці. Всі держави-члени Ради Європи повинні якнайшвидше ратифікувати і повністю імплементувати цей новий інструмент на додаток до Конвенції про протидію торгівлі людьми. Торгівля людьми дуже часто тісно пов'язана з міграцією. Мігранти, особливо недокументовані, належать до груп з високим ризиком експлуатації. Однак не слід плутати незаконне ввезення мігрантів і торгівлю людьми (2, с. 510).

У той час як метою незаконного ввезення мігрантів є незаконне переміщення через кордон з метою отримання фінансової або іншої матеріальної вигоди, метою торгівлі людьми є експлуатація. Крім того, торгівля людьми не обов'язково передбачає перетин кордону. Наприклад, у Боснії і Герцеговині більшість жертв торгівлі людьми, ідентифікованих владою, були продані всередині країни.

Зараз більше, ніж будь-коли, терміни "контрабанда" і "торгівля людьми" використовуються як взаємозамінні стосовно мігрантів, які перетинають Середземне море або використовують західнобалканські маршрути. Багато держав стверджують, що вони вживають заходів проти мереж "торговців людьми" або навіть проти "сучасного рабства", тоді як насправді такі заходи спрямовані проти осіб, які займаються незаконним переправленням людей. Понад 300 науковців з усього світу піддали цей дискурс жорсткій критиці як спробу "перекрутити" уроки історії", щоб виправдати невинуватене насильство". Важливо також,

щоб заходи, які вживаються проти незаконного ввезення людей, не мали негативного впливу на боротьбу з торгівлею людьми. Посилаючись на гуманітарну кризу в Середземноморському регіоні, GRETA нещодавно закликала держави-учасниці "забезпечити, щоб міграційна політика і заходи по боротьбі з незаконним ввезенням мігрантів не ставили під загрозу життя і безпеку людей, які стали жертвами торгівлі людьми, і не перешкоджали застосуванню заходів захисту і допомоги, передбачених Конвенцією про протидію торгівлі людьми". Очевидно, що військові дії проти човнів, які використовуються для перевезення нелегальних мігрантів, а також закриття і милітаризація кордонів ніколи не повинні розглядатися як вирішення проблеми торгівлі людьми. Навпаки, за відсутності відповідних легальних міграційних рішень, ці заходи, швидше за все, збільшать вразливість тих, хто тікає від війни, до експлуатації торговцями людьми, в тому числі тому, що їм потрібно знайти гроші, щоб заплатити контрабандистам за все більш небезпечні, а отже, дорогі способи дістатися Європи. Коли йдеться про запобігання торгівлі людьми в міграційному контексті, реальним рішенням є відкриття каналів для легальної (трудової) міграції та постійний захист прав мігрантів. Економічна криза має жахливі наслідки для вразливих груп населення, особливо для дітей. Під час моїх візитів до країн, зокрема до Іспанії та Португалії, я із занепокоєнням відзначив, що все більше дітей кидають школу, щоб знайти роботу і підтримати свої сім'ї. Це викликає серйозні проблеми з правами людини, в тому числі ризик відновлення дитячої праці, яка перешкоджає розвитку дітей, що може призвести до фізичної та психологічної травми на все життя. Правоохоронці часто розглядають дітей як виконавців дрібних злочинів, тоді як насправді вони є жертвами експлуатації з боку справжніх злочинців. Діти-жертви торгівлі людьми повинні завжди ідентифікуватися як такі правоохоронцями, прокурорами та суддями. Це означає, що в сфері ювенальної юстиції слід виходити за рамки видимості, щоб мати можливість застосувати положення Конвенції про заборону покарання (стаття 26) до жертв торгівлі людьми, яких торговці людьми примушували до незаконних дій. Проте, цього недостатньо. Діти, які постраждали від торгівлі людьми, також повинні отримувати адекватну допомогу, адаптовану до їхніх особливих потреб. У зв'язку з цим я вважаю тривожним той факт, що, як я бачив у Болгарії, деяких дітей, які стали жертвами торгівлі людьми, поміщають в установи ювенальної юстиції замість того, щоб надавати їм повну допомогу, якої вони потребують. У нинішньому контексті міграції також викликають занепокоєння, як і в Данії, повідомлення про зникнення дітей з центрів розміщення для дітей-мігрантів без супроводу дорослих. Це

неприпустимо. Діти без батьківського піклування, які зіткнулися з експлуатацією, повинні бути захищені і отримувати всю необхідну підтримку у повній відповідності до Керівних принципів ООН щодо альтернативного догляду за дітьми (3, с. 94).

Експлуаторами та торговцями людьми з метою примусової праці є переважно приватні особи (фізичні або юридичні), які експлуатують інших приватних осіб. Це означає, що запобігання примусовій праці та торгівлі людьми має бути спрямоване на всі ланки ланцюга постачання в галузях з високим ризиком експлуатації, таких як текстильна промисловість, сільське господарство або туризм. Національні та транснаціональні компанії повинні нести відповідальність за порушення прав людини, в тому числі за допомогою ефективних і належних кримінальних санкцій, відповідно до Керівних принципів ООН з питань бізнесу і прав людини, незалежно від того, чи відбувається експлуатація в Європі чи в інших частинах світу (4, с. 319).

Однак Європейський суд з прав людини чітко визначив, що держави мають позитивне зобов'язання за статтею 4 ЄКПЛ запобігати примусовій праці та торгівлі людьми, захищати жертв і переслідувати експлуаторів і торговців людьми. Таким чином, держави-члени Ради Європи повинні виконувати свій ключовий обов'язок поважати, захищати та реалізовувати права людини всіх жертв – або осіб, які ризикують стати жертвами – примусової праці та торгівлі людьми.

Література:

1. Malcolm Heath. Aristotle on Natural Slavery. 2008. Vol. 53. No 3. P. 243.
2. Cavalieri S. The Eyes That Blind Us: The Overlooked Phenomenon of Trafficking into the Agricultural Sector. 2014. P. 510.
3. Macfarlane D. The Slave Trade and the Right of Visit Under the Law of the Sea Convention: Exploitation in the Fishing Industry in New Zealand and Thailand. *Asian Journal of International Law*. 2017. No. 7(1). P. 94.
4. Cockbain E., Bowers K., Dimitrova G. Human trafficking for labour exploitation: the results of a two-phase systematic review mapping the European evidence base and synthesising key scientific research evidence. *J Exp Criminol*. 2018. No. 14. P. 319.